

SPORT FAN SIFATIDA O'RGATISHNING IJODIY USULI

Namozov Sherzod Nasimovich
dzyodo-sport treneri

ABSTRACT

Ushbu tadqiqot dastur ishtirokchilari tomonidan ilmiy tushunchalarni ishlab chiqishni o'rganadi, sportni ilmiy tamoyillar orqali kontekst sifatida qo'llash orqali o'rganishga xos bo'lgan ijodiy xilma-xillik tadqiq qilish mumkin. Sport vositasi orqali talabalar nafaqat sportning asosiy tamoyillarini o'rganadilar va fan sport bilan shug'ullanish mexanikasiga kiritilgan, ammo ular ilmiy tamoyillarni ham o'rganmoqdalar, o'rganish uchun psixo-ijtimoiy-ijodiy-emotsional aloqa muhitida mavjud.

Kalit so'zlar: STEM, fan, sport, qizlar, ozchilik yoshlari, psixo-ijtimoiy-ijodiy ta'lim, shahar maktablari.

I.KIRISH

Bizning tadqiqotimiz sportdan foydalanish orqali o'rganishga xos bo'lgan ijodiy xilma-xillikni ko'rib chiqadi, ilmiy tamoyillarni o'rganish mumkin bo'lgan kontekstning avtomobili orqali sport, nafaqat talabalar fanning asosiy tamoyillarini o'rganishadi, balki sport bilan shug'ullanish mexanikasi, shuningdek, ular ilmiy tamoyillar bilan psixo-ijtimoiy-ijodiy-emotsional aloqani o'z ichiga olgan muhitni o'rganmoqdalar. Masalan, o'quvchilar kundalik hayotlarida velosiped haydashni, uloqtirishni o'rganadilar. Ular ushbu faoliyatni raqobatbardosh bo'lmagan va akademik jihatdan xavf tug'dirmaydigan muhitda o'rganadilar. Ular bilmagan narsa – bu ushbu faoliyatni amalga oshirishda yuklangan ilmiy va matematika tamoyillariga ega. Boshlang'ich sinf o'quvchilari ushbu ilmiy va matematik tamoyillarni kontekstda o'rganadilar, ularning kundalik tajribalariga begona bo'lmashligi lozim. Ular golf to'pining traektoriyasini o'rganadilar, bu printsipti golf to'pini urishning haqiqiy amaliyoti bilan bog'lamasdan iolj yo'q.

Ushbu tadqiqot yo'nalishi akademik va kundalik tajribalari bilan ajralib turadi, talabalarni fan va matematikani o'rganish mexanizmi sifatida sportdan foydalanishning ijodiy jarayoni orqali ko'prik qilish mumkin. Sportni o'rganish uchun ijodiy vosita sifatida ishlatish ilmiy va matematik tamoyillar, bu yerda tasvirlangan dastur qo'ng'iroqqa javob beradi, ilg'or texnologiyalardan foydalanish imkonini beruvchi innovatsion va ijodiy dasturlarni yaratish uchun fan savodxonligini oshirish strategiyalariga ega.

Shaxslar ma'lumotni qanday qayta ishlashlari va ma'noni qurishlari haqidagi hozirgi ko'rinish taklif qiladi, axborotni qayta ishlashning bir qancha mustaqil shakllari, shu jumladan mantiqiy-matematika; lingvistik, musiqiy, fazoviy, ijodiy, jismoniy kinestetik, shaxslararo va shaxsiy shaxs (Gardner, 1993). Odamlar o'ziga xos "aql" profilida farq qilishi mumkinligi sababli, ta'lim mazmuni va formati jihatidan xilma-xil bo'lishi kerak ko'rsatma. Ijodkorlik inson aql-zakovatining markazida. Rivojlanishni rag'batlantirish ijodkorlik ta'limning muhim jihati sifatida tobora ko'proq e'tirof etilmoqda (Wyse va Ferrari, 2005; Collard va Looney, 2014). Ijodkorlikning rivojlanishi bo'lishi mumkin, muhitlarni, jismoniy artefaktlarni va o'quv faoliyatini loyihalash orqali rivojlantiriladi, o'quvchilarning qiziqishlari va o'ynoqi izlanishlarga qaratilganligi bilan ajralib turadi. (Donaldson, 2016; Davies va boshqalar, 2013). Ijodiy ta'lim muhiti oqim tajribasi, bu - boshqa samarali fan, texnologiya, muhandislik va matematika dasturlari - o'quv faoliyatini o'quvchilarning ko'nikmalariga moslashtirishga bog'liq; iste'dodlar va qiziqishlar (Rathunde va Csikszentmihalyi, 2005; Milliy tadqiqot kengashi, 2011).

2. USUL

Sport dasturi 6-8-sinf o'quvchilariga mo'ljallangan bo'lib, sportdan foydalanishga qaratilgan fanni o'rganish uchun vositadir. Dastur amaliy, so'rovga asoslangan sport turlarini taqdim etadi, talabalarga tajribalar repertuarini rivojlantirishga imkon beradigan ilmiy faoliyat keyin ilmiy tushunchalarni o'rganish uchun asos sifatida foydalaniladi. Jami 8 ta sport turi mavjud fan modullari hayotda, yerda va

matematikada fan va matematika tushunchalariga qaratilgan. Har bir modul 5 hafta davom etadi. Sport turlari golf, tennis, qilichbozlik, basketbol, yengil atletika, voleybol, fitnes va futbol sog'liq bilan bog'liq. Dastur komponentlarga maktab dasturi, maktabdan keyingi dastur, o'qituvchilar tayyorlash, oila kiradi.

Ushbu guruh ichidagi vaqt seriyali eksperimental tadqiqotda (Creswell, 2012), o'rta maktab talabalar ko'nikma va tushunchalarni o'z ichiga olgan individual ravishda oldindan va keyingi testlarni topshirdilar, ular sportda duch kelgan fan va matematika tushunchalariga xosdir.

Universitet fan fakulteti asboblarni ishlab chiqdi. Talabalarning javoblari mazmunni ijodiy tushunishlarini ifodalash imkonini beruvchi ochiq edi. Namuna savollarga quyidagi misollar kiradi: Tezlik so'zi nima anglatadi? Nima bu tezlik? Snaryad nima? Traektoriya nima? Har bir savol to'g'ri yoki noto'g'ri deb baholandi. Har bir mashg'ulot uchun to'rtta savol bor edi. Har birining ballari haqida hisobot berishda to'rtta savol to'g'ri yoki noto'g'ri tushuncha deb guruhlangan. Har bir modul faoliyatining boshida pretestlar va posttestlar o'tkazildi, modul faoliyati oxirida boshqariladi. Oldindan va keyingi bir xil asboblarni testlar bo'ldi. Ularning ilmiy yutuqlarida qandaydir yutuqlar bor yoki yo'qligini aniqlash uchun yil ham taqqoslandi. Shuningdek, ota-onalar farzandlarining dasturda ishtirok etishidan oldin va keyin so'rovdan o'tkazildi. Ularning sport va fan va matematika o'rtasidagi bog'liqlikdan xabardorligini ko'rish mumkin.

3. XULOSA

Talabalarning fan tushunchalarini tushunishning sezilarli darajada oshishiga asoslanadi, sport orqali, sport o'quvchilarni osonlashtirishning ijodiy usulini ta'minlaydi. Fan tushunchalarini kognitiv tushunish. Shu bilan birga, adolatlilikka qaratilgan dasturlar fan va matematika bo'yicha barcha talabalar uchun muvaffaqiyat yangilik emas, sport sifatida foydalanish fan va matematikaga qiziqish va yutuqlarga erishish mumkin bo'lgan vosita erishilgan noyobdir. Ushbu yondashuv ilm-fanga kiritilgan tushunchalarni qo'llashda ko'prikdir va

matematikadan sportni bajarish mexanikasiga. Sport noyob va ta'minlaydi ta'lim jarayonida talabalarga do'stona muhitda erishish uchun innovatsion yondashuv tushunchalar, odatda, ular cheklangan tajribasi tufayli tushunish uchun juda mavhum va chalinish xavfi.

Ushbu loyihaning yana bir o'ziga xos xususiyati o'rta maktab faniga e'tibor va matematika. Bu davlat maktablarida ushbu darajaga e'tiborning yetishmasligiga javob beradi va to'ldiradi tegishli adabiyotlardagi bo'shliq (Meyer, 2011). O'rta maktab o'quvchilari ko'pincha tashkilotchilik qobiliyatining yo'qligi va o'quv sharoitlariga moslashish qiyinligi tufayli baholarning tushishi bir nechta o'qituvchilarning talablari orqali fan va matematika tamoyillarini o'rganish sport bilan shug'ullanish talabalarga ushbu o'tish bosqichida yordam beradi va kamaytiradi "yoriqlar orqali tushish" ehtimoldir. Fidoyi o'qituvchilar, murabbiylar yoki bakalavrlarning bir to'plami o'z-o'zidan ish yoki o'rta maktabdan keyingi ko'pincha salbiy kursni o'zgartira olmaydi bo'lajak olimlar yoki matematiklar uchun ilgari professional tasvirlangan ta'lim adabiyot. Ammo bu loyihaning boshlanishi aniq. Doimiy, faol ishtiroki talabalar o'zlari muhim fan va matematika ko'nikmalarini o'rgatish mumkin, esa bir vaqtning o'zida erta o'tish xabardorligi orqali yangi ufqlarni kengaytirishga olib keladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Путин.В.В. Дзюдо: история, теория, практика / В.В.Путин, В.Б.Шестаков, А.Г.Левицкий. Архангельск: Дом «СК», 2000. – 154 с.
2. Писменский.И.А., Коблев.Я.К, Сытник. В.И. Многолетняя подготовка дзюдоистов. М., Физкультура и спорт, 1982. 382 с.
3. Kerimov F.A. Sport kurashi nazariyasi va usuliyoti T., 2004.
4. Л.П.Матвеев. Теория и методика физической культуры. Москва, «Физкультура и спорт», 1991. 428 с.
5. Issurin V. Block periodization. Breakthrough in Sport Training. Michigan USA: Ultimate Athletes Concepts; 2008; p. 23.

6. Ерегина.С.В. Современные подходы к обучению технике двигательных действий (на примере дзюдо): Учебные пособие / С.В.Ерегина. – Южно-Сахалинск: Изд-во СахГУ, 2015. 144 стр.

7. Шулика Ю.А., Коблев Я.К., Невзоров В.М., Схаляхо Ю.М. Дзюдо. Система и борьба: Учебник для СДЮШОР, спортфаков вузов и училищ олимпийского резерва. Ростов Н/Д: Феникс, 2006.- 800с.

8. Razokovna, O. M. (2023). WAYS OF CHOOSING VOCABULARY IN ONLINE MUSIC AND DANCE TERMS DICTIONARIES. *Innovative Society: Problems, Analysis and Development Prospects (Spain)*, 10-13.